

Asia: STM/2776/2018

Lausuntopyyntö Mielensterveysstrategian luonnoksesta

Lausunnonantajan lausunto

1) Mielensterveyslinjaukset

Linjaus 1: Mielensterveys pääomana

- Kommentit ehdotuksiin tavoitteiden saavuttamiseksi

Linjaus:

-Lisäys ensimmäiseen kappaleeseen: "Mielensterveys pääoman vahvistaminen on tärkeää kaikkien ihmisten kohdalla riippumatta mm. asuinpaikasta ja henkilön terveydentilasta tai esimerkiksi päihteidenkäytöstä."

Kommentteja linjauksen perusteluihin:

1) Sekä oma että vanhempien/läheisten/omaisten päihdehäiriö tai riskikäyttö vaikuttavat olennaisesti mielensterveys pääomaan. Linjauksen perusteluissa tulisi tuoda esille päihdeasioiden ja mielensterveys pääoman suhde. Vaikeneminen keskeisestä pääomavajetta aiheuttavasta asiasta ei palvele ketään.

2) Perusteluissa mainitsette psyykkisten sairauksien yhteydet esim. työn tuottavuuteen. Lisäksi tulee mainita päihteiden riskikäytön ja päihdehäiriöiden yhteydet sairastavuuteen, työntuottavuuteen, rikollisuuteen yms. Esimerkiksi seuraavat asiat, joista on olemassa tutkittua tietoa:

- Päihteiden riskikäytöllä sekä päihdehäiriöllä on vahva yhteys väestön sairastavuuteen, mielensterveysongelmiin, itsemurhiin ja yleensä ennen aikaiseen kuolleisuuteen. Alkoholin saatavuus vaikuttaa kulutukseen. Riskikulutuksen on todettu lisäävän myös mielensterveyshäiriöiden kuten masennuksen esiintyvyyttä.

- Päihteidenkäyttö kuormittaa yhteiskuntaa laajemmin mm. työn tuottavuuteen ja tapaturmien sekä rikollisuuden määrään vaikuttaen kansalaisten mielensterveys pääomaan.

- Läheisten ja omaisten kuormittumisen kustannukset ja yhteiskunnalliset vaikutukset on hyvä myös nostaa esiin.

3) Mielenterveyden edistämisen lisäksi tulee kirjoittaa auki ehkäisevän päihdetyön merkitys.

- Ehkäisevää päihdetyötä ei tule sivuuttaa, mikäli mielenterveysstrategia sisältää myös päihdeasiat. Mielenterveysstrategian suhde ehkäisevään päihdetyöhön on määriteltävä selkeästi, ei pelkkinä viittauksina tällä hetkellä voimassa olevaan toimintaohjelmaan.

- On hyvä, että mielenterveys nähdään kaikkien asiana. Jokaisella on riski sairastua mielenterveys- ja päihdehäiriöihin, jolloin myös niiden ehkäisy on koko yhteiskunnan mielenterveyspääoman kasvattamisen kannalta tärkeää.

4) Linjauksen perusteluissa heijastuu ajatus, että kaikilla olisi samat lähtökohdat ja perusta mielenterveydelle pääomana. Kaikilla ei kuitenkaan ole samoja lähtökohtia ja esimerkiksi työhön pääsemiseen voi olla paljon esteitä. Perusteluissa tulisi tuoda esille erilaiset lähtökohdat ja se, että tarvitaan erityisiä keinoja heikommista lähtökohdista olevien ihmisten mielenterveys pääoman vahvistamiseen ja heidän mahdollisuuksiinsa osallistua palveluihin ja tukitoimiin.

Ehdotukset tavoitteiden saavuttamiseksi:

1. – 4. mielenterveysosaamisen lisäksi tulee vahvistaa riippuvuuksiin liittyvää ymmärtämistä sekä päihdeongelmien ehkäisyä ja hoitoa koskevaa tietoa kaikissa mainituissa ammattiryhmissä ja paikoissa. Lisäksi olisi hyvä mainita erikseen poliittisten ja kunnallisten päätöksentekijöiden osaamisen vahvistaminen. Päihdeasioiden osalta tarvitaan paljon ymmärryksen ja toimintavalmiuksien kehittämistä, eikä tätä asiaa voi sisällyttää epäsuorasti mielenterveysosaamisen ja -taitojen sisälle. Päihdeasiat tulee mainita erikseen.

6. Yleinen viittaus ehkäisevän päihdetyön nykyiseen toimintaohjelmaan ei ole riittävä. Tarvitaan nostot toimenpide-ehdotuksista päihdeongelmien ehkäisyyn, päihteiden käytön vähentämiseen sekä päihdehäiriöiden hoitoon sekä toiminnallisiin riippuvuuksiin liittyen.

9. Tutkimus- ja kehitystoiminta on tärkeää. Mielenterveys pääomasta huolen pitämisen lisäksi tarvitaan tutkimusta siitä, miten mielenterveys pääomaa voidaan rakentaa ja vahvistaa erityisesti siellä missä ongelmat kasaantuvat mm. moniongelmaisissa perheissä, kaksoisdiagnoosipotilaiden kohdalla, sukupolvelta toiselle jatkuvissa ongelmien ketjuissa.

Yleistä:

Strategian terminologia tulee määritellä aluksi ja/tai jokaisen painopisteen kohdalla.

Mielenterveyden sekä ehkäisevän ja korjaavan päihdetyön välisen suhteen määrittely tarvitaan.

Päihdehäiriöt on ICD-diagnoosijärjestelmässä luokiteltu mielenterveyshäiriöihin. Päihdehäiriöiden hoito ei kuitenkaan tapahdu mielenterveyshoidon yhteydessä vaan hoitojärjestelmien välillä on eroja ja hoidon toteuttaminen tapahtuu laajemmalla kentällä. Lisäksi päihdeongelmia aiheutuu myös riskikäytöstä, mikä on yhteydessä mielenterveyteen mutta ei sisälly siihen. Kaikki kohdat, joissa mainitaan nyt mielenterveys tai psyykinen terveys, tulisi katsoa läpi ja tarkistaa olisiko syytä laittaa erillinen kirjaus koskien päihteitä. Nykyinen teksti, jossa asioita ei ole selkeästi määritelty voi aiheuttaa paljon virhetulkintoja sekä sen, että päihdeongelmat jäävät laajuudestaan huomiotta. Sekä mielenterveys- että päihdepuolella toivotaan että näitä asioita ei niputeta yhteen vaan että niiden yhtymäkohdat ja eroavuudet otetaan huomioon oikealla tavalla.

Linjaus 2: Lasten ja nuorten mielenterveyden rakentuminen arjessa - Kommentit ehdotuksiin tavoitteiden saavuttamiseksi

Linjaus:

Lisäys ensimmäiseen lauseeseen: Lapsuuden ja nuoruuden kasvuolosuhteet vaikuttavat merkittävästi mielenterveyteen sekä myöhempään päihteidenkäyttöön.

Lisäys seitsemäs pallura: Kouluille ja oppilaitoksille annetaan riittävät valmiudet tukea nuorten koulutuspolun suorittamista kaikkien nuorten kohdalla, mutta erityisesti niiden kohdalla, joilla päihde- ja mielenterveysongelmien riski on kohonnut.

Kommentteja linjauksen perusteluihin:

Lapsuuden ja nuoruuden kasvuolosuhteet vaikuttavat merkittävästi mielenterveyteen ja suhtautumiseen päihteisiin sekä myöhempään päihteidenkäyttöön.

Päihteidenkäytön varhainen aloitusikä on yhteydessä myöhempään mielenterveyden ongelmiin. Toisen asteen koulutuksen suorittaminen on suojaava tekijä myöhemmän päihteiden riskikäytön kannalta.

Vanhempien sekä muiden omaisten päihdeongelmat ovat suuri riskitekijä nuoren mielenterveydelle. Perheessä oleva päihdeongelma vaikuttaa kasvavaan lapseen hyvin monella tavalla aiheuttaen mm. leimaamista, pelkoa, fyysistä ja psyykkistä tuen tarvetta. Asian laajuuden takia myös tämä olisi tärkeä nostaa esille omana asiana, johon pitää esittää toimenpiteitä.

Päihteiden rooli on tekstissä satunnaisina heittoina. Päihdeasiat olisi hyvä esittää johdonmukaisena kokonaisuutena niiden laajuus ja merkitys huomioon ottaen. Aiheesta on olemassa tutkimustietoa.

On syytä huomioida myös toiminnalliset riippuvuudet perustelutekstissä.

Sosiaalinen median yhteydet nuorten mielenterveyteen on tärkeä huomioida. Samoin kuin nuorten alttius ongelmalliseen raha- ja nettipelaamiseen sekä syömishäiriöihin sairastumisen riskiin.

Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi:

4. ”Ehkäisevässä päihdetyössä hyödynnetty paikallisen alkoholipolitiikan malli” - olisi tärkeä avata sisältö mitä tällä tarkoitetaan.

7. Lisättävä myös päihdetyö: mielenterveys- ja päihdetyön. Päihdeongelmien ehkäisy sekä nopea pääsy hoitoon ja hoidon jatkuvuus on nuorten kohdalla asia, joka on mainittava erikseen.

8. Lisättävä vanhempien runsas päihteidenkäyttö ja toiminnalliset häiriöt lasten psyykkistä kuormitusta lisääviin esimerkkeihin.

9. ”esimerkkinä raskausajan alkoholinkäyttö tai kuormittava elämäntilanne”. Miksi tällainen puolinen viittaus, jolla kuitataan koko iso päihdekokonaisuus. Ja miksi nostettu alkoholin eikä edes päihteiden käyttö?

Päihdeasioille tarvitaan toimenpide-ehdotuksia. Niitä ei voi ohittaa asian laajuus ja merkitys huomioon ottaen.

Toimenpiteisiin lisättäväksi:

-Lastensuojelun resurssien sekä päihde- ja mielenterveysosaamisen vahvistaminen sekä moniammatillisen yhteistyön tukeminen.

-Päihde- ja mielenterveys osaamisen vahvistaminen sekä tutkimuksen lisääminen laaja-alaisesti eri ammattiryhmissä. Ammattilaisten kouluttaminen niin, että tutkittua tietoa hyödynnetään nyt ja jatkossa. Esimerkiksi päihteiden käytön aloitustien nostamisen eteen on tehty onnistuneesti työtä, tämän tutkimukseen perustuvan työn jatkuvuuden turvaaminen.

-Päihdeongelmien puheeksi ottaminen neuvoloissa, kouluissa, erilaisissa aikuisten ja lasten palveluissa. Sekä nuorten oman että perheenjäsenten päihteiden käytön puheeksi ottamista on lisättävä. Tarvitaan aktiivista otetta nuoren ja/tai vanhempien ohjaamista avun piiriin tarvittaessa. Perheinterventioiden kehittämistä, tutkimista ja tarjoamista. Erityisesti on kiinnitettävä huomiota stigman purkamiseen sekä päihde- että mielenterveysongelmien kohdalla.

-Lapsille ja nuorille suunnattujen apukanavien tukeminen (virtuaalichat ym. mahdollisuus tavoittaa turvallisia aikuisia ja apua luottamuksellisesti) päihdeidenkäytön puheeksi otto neuvoloissa ja kouluissa.

-Turvataan lapsille ja nuorille yhdenvertaiset oikeudet kouluttautua ja resursoidaan oppilaitosten valmiuksia nuorten kouluttautumisen tukemiseksi. Riskiryhmiin tulee panostaa erityisesti. Koulutus on suojaava tekijä, jonka tukemiseen yhteiskunnan on mahdollista vaikuttaa.

Yleinen kommentti:

Toimenpiteissä on esitetty monia hyviä asioita, mutta millä varmistetaan erityisesti heikommasta lähtötilanteesta tulevien mahdollisuudet tasa-arvoiseen kohteluun sekä edellytykset käyttää oikeuksiaan?

Linjaus 3: Mielensterveysoikeudet

- Kommentit ehdotuksiin tavoitteiden saavuttamiseksi

Linjaukset:

Lisättävä stigman vähentäminen viimeiseen lauseeseen: Mielensterveysoikeuksien saavuttamiseksi tarvitaan työtä ennakkoluulojen, leimaamisen, virheellisten....

Lisättävä viimeiseksi lauseeksi: Mielensterveysoikeudet kuuluvat kaikille ihmisille, myös niille, joilla on mielensterveys- tai päihdeongelmia.

Linjauksen perustelut:

Linjauksiin on syytä kirjoittaa auki, että mielensterveysoikeudet kuuluvat kaikille ihmisille, myös niille, joilla on mielensterveys- tai päihdeongelmia, koska näin ei yksiselitteisesti nyt ole. Monien päihdeongelmaisten ihmisten on ollut vaikea saada palveluita tai yhteiskunnan tukia.

Linjauksiin on tärkeä lisätä maininta stigman vähentämisestä. Sekä yksilöt että lähipiiri kärsivät leimaamisesta laaja-alaisesti. Stigman vähentäminen lisää oikea-aikaisen avun piiriin hakeutumista ja vähentää psyykkistä kuormitusta.

Linjauksen perusteluissa mainitaan välillä mielensterveys- ja päihdehäiriö, mutta välillä ei. Olisi tärkeä käydä teksti johdonmukaisesti läpi ja nostaa esille päihdeasiat avoimesti sekä niiden laajuuden ja vaikutusten mukaisesti.

Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi:

Toimenpiteissä tulee painottaa koulutuksen ja tutkimuksen sekä ymmärryksen ja osaamisen lisäämistä. Sekä varmistaa, että erityisesti heikommasta lähtötilanteesta tulevien mahdollisuudet tasa-arvoiseen kohteluun sekä edellytykset käyttää oikeuksiaan toteutuvat.

Tarvitaan pitkäjänteistä otetta projektien sijaan.

Kokemusasiantuntijatoiminnan kehittäminen sekä sen turvaaminen alueellisesti kattavasti ja pysyväisluonteisesti, on syytä lisätä toimenpiteisiin.

Päihde- ja mielenterveysongelmista kärsivien läheisten ja omaisten oikeuksien turvaaminen on tärkeä mainita erikseen.

Toimenpiteisiin tulee lisätä myös huumausainepolitiikan ja lainsäädännön tarkistaminen niin, että ne tukevat hoitoon hakeutumista ja haittojen vähentämistä. Myös mahdollisen huumeiden käytön dekriminisoinnin vaikutukset mielenterveyteen ja mielenterveysoikeuksiin on syytä arvioida.

Päihdeongelmista kärsiviä henkilöitä tulee kohdella tasavertaisesti palveluissa. Päihdeongelmista kärsivistä monet ovat kokeneet epätasa-arvoista kohtelua monissa palveluissa, myös mielenterveyspalveluissa. Päihdeasiakkaat tarvitsevat hoitoa mielenterveyden ongelmiin päihteidenkäytöstä huolimatta.

Kohdan kahdeksan voisi ilmaista niin, että panostetaan laatuun ja näyttöön perustuviin toimenpiteisiin ja hoitoihin. Vahvistetaan tutkimusta ja tiedottamista. Erilaisia vaihtoehtoja tulee kehittää, tutkia ja selvittää.

Linjaus 4: Ihmisen tarpeiden mukaiset, laaja-alaiset palvelut - Kommentit ehdotuksiin tavoitteiden saavuttamiseksi

Linjaus:

Lisäys ensimmäiseen lauseeseen: Palvelut vastaavat ihmisten tarpeita, kun varmistetaan että asuinpaikasta riippumatta.

Lisäys palluraan kuusi: ne edistävät kuntoutumista pitkäjänteisesti

Lisätään pallura: Koulutetaan riittävästi ammattitaitoista henkilökuntaa ja vahvistetaan nykyisen henkilökunnan mielenterveys- ja päihdetyön osaamista.

Linjauksen perustelut ja toimenpiteet:

Päihdeasiat mainittu välillä omana kohtana ja välillä ei. Teksti on tärkeä käydä johdonmukaisesti läpi ottaen huomioon se, että päihde- ja mielenterveyspalvelujen järjestelmä on erilainen. Lisäksi päihdehäiriötä ja päihteiden riskikäyttöä ei voi niputtaa, koska päihdehäiriöiden hoito on oma prosessinsa, jonka lisäksi riskikäyttöä ja sen seurauksia kohdataan kaikkien palveluiden yhteydessä.

Lisäyksiä toimenpiteisiin:

Taattava nopea pääsy kattavaan hoidon tarpeen arviointiin.

Oikeus nopeasti tarpeen mukaisiin palveluihin asuinpaikasta riippumatta. Tällä hetkellä alueellinen epätasa-arvo on suurta, joten siihen on etsittävä ratkaisuja kehittämällä mm. etäpalveluja, liikkuvia palveluja, alueellisen henkilökunnan taitojen ja valmiuksien vahvistamista sekä matkakustannusten korvauskäytäntöjä.

Palveluiden laadun turvaaminen, näyttöön perustuvat, riittävän pitkät hoidot.

Laitoshoitoa tulee kehittää ja laitoshoitoa tulee olla tarjolla riittävästi.

Nopea paluu hoidon piiriin tilanteen alkaessa kriisiytyä. Hoitopolkujen suunnittelu. Riittävän pitkät jatkohoitosuunnitelmat kuntoutumisen tueksi. On ymmärrettävä kuntoutumisprosessin pituus. Päihdeongelmassa retkahdukset ovat monilla osa kuntoutumisprosessia, joten siihen tulee hoitojärjestelmän olla valmistautunut.

Mielenterveysosaamisen lisäksi päihdeosaamista olennaisesti vahvistettava ja pidettävä yllä riittävän laaja-alaisena.

Palveluiden tulee olla saavutettavia asuinpaikkakunnasta riippumatta.

Hoitoon pääsyn kriteerejä päihde- ja mielenterveyspalveluissa tulee selvittää ja uudistaa niin, että hoitoon pääsy toteutuu nykyistä tasa-arvoisemmin.

Matala kynnys palveluihin. Asiakkaan hoidonarviointi tulee voida tehdä keskitetysti kuin myös suoraan palveluntuottajalla ilman ylimääräistä juoksettamista. Tämä edellyttää yhteistyötä organisaatorajojen, kuin myös tietojärjestelmien yli. Jotta palveluita voidaan koordinoita asiakkaan tarpeiden mukaan ja palveluiden laatua tutkia, täytyy tiedon kulkea palveluiden välillä sekä olla tavoitettavissa tutkimuskäyttöä varten. Tämä edellyttää tietojärjestelmien yhtenäisiä käytäntöjä sekä huolellista suunnittelua yli organisaatorajojen.

Palvelukilpailutukset usein korostavat tilaajien tarpeita asiakkaiden yli ja vaikeuttavat palveluiden yhteensovittamista. Hankintakäytäntöjä tulee tarkistaa asiakasnäkökulmasta.

Panostettava palvelujen laatuun ja monipuoliseen sisältöön esimerkiksi yhteisöhoito, psykoterapia, toimintaterapia, vertaistuki. Laadukasta ja pitkäjänteistä hoitoa.

Tutkimuksen lisääminen. Erityisesti päällekkäisten mielenterveyden ongelmien ja päihdeongelmien hoitamisesta tulisi myös lisätä sekä tutkimusta siitä, miten mielenterveyttä voidaan kasvattaa ja vahvistaa pitkäkestoisesti eri palveluilla ja uudistuksilla.

Kohtiin 6. ja 9. lisäys: Vaikuttavuutta tulee arvioida laajemmin ja syvällisemmin kuin kustannustehokkuuden ja asiakasmäärien kautta.

Linjaus 5: Hyvä mielenterveysjohtaminen **- Kommentit ehdotuksiin tavoitteiden saavuttamiseksi**

Linjaus:

Lisätään päihdetyö: Mielenterveys- ja päihdetyötä ohjataan ja johdetaan suunnitelmallisesti kokonaisuutena...

Lisätään pallura: Johtajien ja päätöksentekijöiden mielenterveys- ja päihdetietoisuuden lisäämistä aktiivisesti vahvistetaan.

Linjauksen perusteluissa:

Päihdeasioiden tuominen perusteluihin asian vaatimassa laajuudessa. Nyt puhutaan vain mielenterveysjohtamisesta. Päihdeasiat on nostettava puheeksi ja niiden osaamista on aktiivisesti lisättävä.

Johtajien ja päätöksen tekijöiden sekä toimintakokonaisuuksia suunnittelevien ammattilaisten substanssiosaamista on lisättävä aktiivisesti. Asiaan on kiinnitettävä huomiota, sillä päihteisiin liittyvissä kysymyksissä päätöksiä saatetaan nykyisin tehdä todella puutteellisin ja virheellisin tiedoin.

Tarvitaan tutkimusta ja tiedottamista sekä laatukriteereitä ja näyttöön perustuvia menetelmiä sekä laaturekisteriä.

Päihdehoidon kenttä on vielä monimuotoisempi ja monitoimijaisempi kuin mielenterveyshoidon kenttä. Osaamisen vahvistamista ja tiedon lisäämisen tarvetta on paljon. Päihdeasiat on nostettava keskusteluun ja koulutuksen kohteeksi palvelujärjestelmän eri tasoilla.

Tietojärjestelmät ja palveluverkostot ovat olennaisia palveluketjujen ja vaikuttavuuden hahmottamiseksi. Katveet organisaatioidenvälisessä tiedonvälityksessä ja palveluketjuissa tulee minimoida. Mielenterveys- ja päihdepalvelut ovat yleishyödyllisiä palveluita ja edellyttävät pitkäjänteistä yhteistyötä palveluntuottajien ja -tarjoajien kesken.

Ehdotukset tavoitteiden saavuttamiseksi:

Lisäys: Päihdehoidon laaturekisteriä tulee laajentaa ja kehittää.

2) Itsemurhien ehkäisyohjelma

- Kommentit

Päihdeongelmaisten kohonnut itsemurhariski. Erityisesti päihdeongelmiin liittyy naisilla suuri riski. Tästä on suomalaistakin tutkimusta ja asiaan on tärkeä käytännössä puuttua (Pitkänen, T, Kaskela T & Tourunen J (2017). Päihdehoidon asiakaskunta ja päihdeongelmaan liittyvä ennen aikaisen kuoleman riski: hoito- ja rekisteritietoihin perustuva seuranta tutkimus. A-klinikkasäätiön raporttisarja 66. https://a-klinikkasaaatio.fi/sites/default/files/julkaisut/raporttisarja_66.pdf)

Rahapeliongelmissa kohonnut itsemurhariski on tärkeä tiedostaa.

Henkilöstön osaamisesta on lisättävä riskiryhmien osalta, erityisesti on syytä mainita päihtyneet, päihdehäiriöistä kärsivät, rahapeliongelmistä kärsivät ja muut toiminnalliset riippuvuudet. Myös naisten erityiskysymyksistä on tärkeä levittää tietoa ja osaamista.

3) Mielenterveyslinjausten indikaattorit

- Ehdotukset mahdollisiksi seurantaindikaattoreiksi

Toimintakyvyn ja elämän laadun kartoittaminen sekä niissä tapahtuneet muutokset nostettava keskeisiksi indikaattoreiksi.

Läheisten tilanne ja siinä tapahtuneet muutokset mukaan indikaattoreihin.

Laadun korostaminen indikaattoreissa.

Otettava huomioon ihmisten erilainen lähtötilanne myös mielenterveyden pääoman osalta.

Vaikuttavuuden tutkimuksen riittävä resursointi.

4) Mahdolliset muut huomiot ja kommentit

Selvitysosuuden alussa on tärkeä määritellä käsitteet ja niiden väliset suhteet. Lisäksi tulee tarkastaa, että käsitteitä käytetään loogisesti koko dokumentissa.

Selvitysosuuden (luku 2) luonnoksessa käsitteistä on määritelty ainoastaan mielenterveys, psyykinen hyvinvointi ja psyykinen sairaus. Selvitysosuudessa on lisäksi määriteltävä mielenterveyshäiriöiden ja -palveluiden sekä päihdehäiriöiden ja -palveluiden suhde. Päihdeasiat on sivuutettu, vaikka päihdepalvelujärjestelmä poikkeaa mielenterveyspalvelujärjestelmästä ja vaikka päihdeiden käytöstä suoraan ja epäsuoraan aiheutuu merkittäviä haittoja. Mielenterveyteen yhteydessä oleviin päihdeasioihin kuuluvat ehkäisevä ja korjaava päihdetyö sekä päihdehäiriöiden lisäksi myös riskikulutus. Luonnoksessa esiintyy epä johdonmukaisuutta päihdeasioiden esiin nostamisen osalta.

Perusteluja: Päihdehäiriöt on ICD-diagnoosijärjestelmässä luokiteltu mielenterveyshäiriöihin. Päihdehäiriöiden hoito ei kuitenkaan tapahdu mielenterveyshoidon yhteydessä vaan hoitojärjestelmien välillä on eroja ja hoidon toteuttaminen tapahtuu laajemmalla kentällä. Lisäksi päihdeongelmia aiheutuu myös riskikäytöstä, mikä on yhteydessä mielenterveyteen mutta ei sisälly siihen. Kaikki kohdat, joissa mainitaan nyt mielenterveys tai psyykinen terveys, tulisi katsoa läpi ja tarkistaa olisiko syytä laittaa erillinen kirjaus koskien päihkeitä. Nykyinen teksti, jossa asioita ei ole selkeästi määritelty voi aiheuttaa paljon virhetulkintoja sekä sen, että päihdeongelmat jäävät laajuudestaan huomiotta. Sekä mielenterveys- että päihdepuolella toivotaan että näitä asioita ei niputeta yhteen vaan että niiden yhtymäkohdat ja eroavuudet otetaan huomioon oikealla tavalla.

Osaamista läheisten ja omaisten hyvinvoinnin vahvistamisesta tulee lisätä.

Mielenterveysstrategian suhde toiminnallisiin häiriöihin olisi hyvä tuoda esille koko dokumentissa.

Mielenterveys pääoman vaalimisessa tarvitaan sekä ehkäiseviä toimia että nopeaa pääsyä tarpeen mukaisiin mielenterveys- ja päihdepalveluihin. Ennalta ehkäisy, hoito, koulutus ja tutkimustieto auttavat vahvistamaan mielenterveyttä pääomana.

Kuntoutumiselle tulee antaa riittävästi aikaa ja pitkäjänteistä tukea.

Aranko Arno
Päihdetoimijoiden valtakunnallinen yhteistyöverkosto PÄIVYT -
Työvaliokunnan sihteeri